

INTRODUCTION INLEIDING

Bart DEMARSIN

Musée Gallo-Romain, Wijngaardstraat 65, B-3700 Tongeren. bdemarsin@limburg.be

De remarquables ossements furent découverts en 1856 dans une carrière des environs de Düsseldorf. Ils semblaient provenir d'une espèce humaine éteinte. Le site, le Neanderthal, donna son nom à ces hommes d'un autre âge. 150 ans plus tard, l'homme de Neandertal fait toujours autant rêver. Il est vrai que de nouvelles découvertes et de nouvelles méthodes de recherche ont considérablement modifié l'image que nous nous faisons de lui.

Mais les angles de vue nouveaux suscitent aussi des questions nouvelles. C'est la raison pour laquelle l'exposition "Neanderthals in Europe" avait prévu un large espace pour la discussion et le débat. D'où venait l'homme de Neandertal ? Quel était son environnement ? Produisait-il de l'art ? Quelle a été la cause de sa disparition ? Le tableau qui en est dressé dans le cadre de l'exposition reste délibérément incomplet : en dépit d'études longues et minutieuses, l'homme de Neandertal a encore bien des facettes inconnues et mystérieuses. Mais la recherche ne s'arrête pas. Des scientifiques du monde entier tentent de reconstituer le puzzle que constitue la vie de l'homme de Neandertal. Et même si beaucoup de pièces du puzzle manquent, les résultats de leurs recherches sont remarquables. Non seulement on ne cesse de trouver des sites nouveaux, mais des sites connus et étudiés depuis longtemps font l'objet de nouvelles recherches avec des techniques modernes.

Avec le colloque international "Les hommes de Neandertal en Europe", le Musée Gallo-Romain voulait en premier lieu dresser un inventaire des résultats actuels de la recherche sur l'homme de Neandertal. Il voulait aussi inviter les scientifiques à échanger des idées et débattre entre eux, mais aussi avec un vaste public d'intéressés. L'homme de Neandertal a été le sujet principal de la première journée du colloque, la deuxième journée a été entièrement consacrée à son environnement naturel et son contexte social et culturel. La troisième et dernière journée du colloque a rassemblé les scientifiques et les visiteurs pour une visite de plusieurs remarquables sites du Neandertal en Belgique, dont le site de fouilles de Veldwezelt-Hezerwater et le site de grottes de Goyet, en Wallonie.

In 1856 kwamen in een steengroeve bij het Duitse Düsseldorf merkwaardige beenderen te voorschijn. Ze bleken afkomstig van een uitgestorven mensensoort. De vindplaats, het Neanderthal, gaf deze mensen hun naam. 150 jaar later spreekt de Neanderthaler nog steeds tot de verbeelding. Nieuwe ontdekkingen en moderne onderzoeksmethoden hebben het beeld dat ooit van de Neanderthaler werd opgehangen, danig bijgestuurd.

Nieuwe inzichten leidden ook tot nieuwe vragen. De tentoonstelling "Neanderthals in Europa" liet dan ook heel wat ruimte open voor discussie en debat. Waar kwam de Neanderthaler vandaan? In welk milieu leefde hij? Produceerde hij kunst? Waaraan ging hij uiteindelijk ten onder? Het verhaal dat in de tentoonstelling geschetst werd, eindigde met een open einde: ondanks de langdurige en diepgaande onderzoeken die naar hem gevoerd zijn, heeft de Neanderthaler nog altijd heel wat onbekende en mysterieuze facetten. Maar het onderzoek staat niet stil. Wereldwijd trachten wetenschappers de puzzel van het leven van de Neanderthaler te vervolledigen. En ook al zijn heel wat puzzelstukjes voorgoed verloren, de resultaten zijn opmerkelijk. Niet alleen worden heel wat nieuwe sites ontdekt, ook reeds lang gekende en onderzochte sites worden opnieuw bestudeerd met hedendaagse onderzoekstechnieken.

Met het internationale colloquium "Neanderthals in Europe" wilde het Provinciaal Gallo-Romeins Museum in eerste instantie een overzicht brengen van de meest actuele onderzoeksresultaten met betrekking tot de Neanderthaler. Daarnaast wilde het de onderzoekers uitnodigen met elkaar, maar ook met een ruimer publiek van geïnteresseerden, ideeën uit te wisselen en in discussie te treden. Tijdens de eerste dag stond de Neanderthaler zelf centraal, de tweede dag stond volledig in teken van zijn natuurlijke omgeving en zijn sociale en culturele achtergrond. De derde en laatste dag brachten de onderzoekers samen met de andere deelnemers een bezoek aan een aantal opmerkelijke Neanderthalersites in België, waaronder de opgravingen in Veldwezelt-Hezerwater en de grot-site in het Waalse Goyet.

Nous ne pouvons que nous réjouir que les débats du colloque résultent en une publication car ils ont permis non seulement d'échanger quantité d'idées et de conclusions de recherches, mais aussi de nouer de nouveaux accords de collaboration entre scientifiques. Cette publication est pour nous une manière de mettre les fruits exceptionnels de ce colloque au service de la recherche future.

Dat de resultaten van het colloquium resulteren in een publicatie verheugt ons ten zeerste. Niet alleen werden heel wat ideeën en onderzoeksresultaten uitgewisseld, ook nieuwe samenwerkingsverbanden kwamen tijdens het colloquium tot stand. Met de publicatie willen we de uitzonderlijke output van het colloquium voor toekomstig onderzoek ter beschikking stellen.